

Dystres i dysocjacja okołotraumatyczna jako czynniki ryzyka wystąpienia PTSD i objawów zaburzeń współwystępujących wśród strażaków

Promotor: prof. dr hab. Włodzimierz Oniszczenko

Streszczenie

Przedmiotem badań był związek między dystresem okołotraumatycznym (*peritraumatic distress*, PD) i dysocjacją okołotraumatyczną (*peritraumatic dissociation*, PDys) a poziomem nasilenia objawów zaburzenia po stresie traumatycznym (*post traumatic stress disorder*, PTSD) i objawów zaburzeń współwystępujących wśród osób wielokrotnie doświadczających zdarzeń traumatycznych. Badanie składało się z trzech etapów. W I etapie dokonano pomiaru nasilenia obecnych już objawów potraumatycznych, w II – pomiaru PD i PDys, w III – nasilenia objawów potraumatycznych obserwowanych po drugim etapie badania. Trzeci etap następował po 30 dniach od II etapu.

We wszystkich etapach badania udział wzięło 34 strażaków zawodowych z jednego z dużych miast wojewódzkich. Do pomiaru nasilenia objawów PTSD wykorzystano kwestionariusze: Skala Wpływu Zdarzeń – Wersja Zrewidowana (*Impact of Events Scale – Revised*, IES-R), Skala Potraumatycznego Stresu (*Posttraumatic Stress Diagnostic Scale*, PDS), do pomiaru objawów współwystępujących - Kwestionariusz Ogólnego Stanu Zdrowia GHQ-28, do pomiaru PD - Kwestionariusz Dystresu Okołotraumatycznego (*The Peritraumatic Distress Inventory*, PDI), do pomiaru PDys - Kwestionariusz Okołotraumatycznych Doświadczeń Dysocjacyjnych (*The Peritraumatic Dissociative Experience Questionnaire*, PDEQ), do pomiaru ekspozycji na potencjalnie traumatyczne zdarzenia w trakcie służby – kwestionariusz Stresujące Zdarzenia Podczas Służby w Straży Pożarnej (SZAS), a do pomiaru ekspozycji na potencjalnie traumatyczne zdarzenia w ciągu życia – kwestionariusz PDS.

Otrzymane wyniki wskazują, że potencjalnie traumatyczne zdarzenia w trakcie służby w straży pożarnej są silniej związane z nasileniem PD i PDys, niż tego typu zdarzenia doświadczane w ciągu życia, a zdarzenia związane ze służbą są silniej związane z nasileniem PD niż z nasileniem PDys. Ponadto ogólne nasilenie objawów PTSD i nasilenie poszczególnych grup objawów PTSD oraz ogólne nasilenie objawów zaburzeń współwystępujących wiąże się z nasileniem PD. Natomiast nasilenie objawów PTSD obecnych przed pojawieniem się PD ma większy wpływ na jego nasilenie, niż nasilenie ekspozycji na potencjalnie traumatyczne zdarzenia związane ze służbą. Wyniki wskazują też, że obecne już objawy unikania traumy i nadmiernego pobudzenia wiążą się z nasileniem PDys, ale to nasilenie PD ma większy wpływ na PDys niż te grupy objawów PTSD.

Otrzymane wyniki pokazują też, że nasilenie PD wiąże się z ogólnym nasileniem objawów PTSD, nasileniem objawów odtwarzania i unikania traumy oraz z ogólnym nasileniem objawów zaburzeń współwystępujących mierzonym w III etapie badania. Natomiast nasilenie PDys wiąże się z ogólnym nasileniem objawów PTSD i nasileniem objawów unikania traumy, a obie zmienne są też istotnymi predyktorami nasilenia PDys. Ponadto PDys jest silniej związane z poziomem nasilenia objawów PTSD niż nasilenie PD. Wyniki badania wskazują też, że istnieje związek między nasileniem PD i PDys, ale w przypadku tej relacji należy raczej oczekiwać efektu interakcyjnego, tj. łącznego wpływu PD i innych zmiennych niż bezpośredniej relacji między nimi.